

Комаров А.С.

аспірант кафедри обліку та аудиту,
Державний вищий навчальний заклад
«Приазовський державний технічний університет»

Бессонова С.І.

кандидат економічних наук, професор,
Державний вищий навчальний заклад
«Приазовський державний технічний університет»

Komarov Andrey, Bessonova Svitlana

Priazovskiy State Technical University

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

В сучасних тяжких умовах господарювання, підприємства функціонують у надзвичайно складному режимі, саме тому інвестиції їм життєво необхідні. У статті підіймається питання формування інвестиційної діяльності промислового підприємства як елемента стратегічної стабільності. Проаналізовано науково-методологічне підґрунтя. Досліджено погляди учених та сформовано альтернативне визначення. Розвиток підприємств промислової галузі потребує значного залучення інвестицій, що виступають будівною сировиною. Для того, щоб створити конкурентну інвестиційну стратегію, забезпечити підприємство від кризових явищ, забезпечити стратегічну стабільність, необхідно розробити стратегію з урахуванням певних особливостей даної галузі. Наразі формування інвестиційної стратегії на підприємствах обмежено. Але з розвитком інвестиційного ринку України, інвестиційна стратегія на підприємствах набуде нових рис та барв.

Ключові слова: інвестиційна стратегія, промислові підприємства, стратегічна стабільність, ефективність, фінансова забезпеченість.

Постановка проблеми. Наразі економіка України перебуває у процесі інтеграції до більш розвиненої світової та європейської політичної та економічної системи. Це вимагає прискорення реформаторської, трансформаційної діяльності, вагомих змін у сучасній моделі економіки.

Станом на сьогодні господарства перебувають у кризових явищах, а в останній час ситуація значно погіршилась (коронавірусна криза, військова агресія), що збільшило загострення конкурентної боротьби підприємств в усіх галузях промисловості.

Щоб не збанкрутувати та розвиватись надалі, підприємству потрібно бути кращим у своїй галузі – тобто найбільш конкурентоспроможним.

Щоб укріпитись на ринку, підприємству доведеться провести роботу, дослідити попит та виробляти товар, який його задовольняє як якісно, так і кількісно, враховуючи при цьому цінове питання.

Важливе місце у ситуації обмеженості ресурсів посідає грамотна інвестиційна політика. Саме тому розробка всеохоплюючої інвестиційної стратегії є одним із ключових елементів стабільності. Отже, створення грамотного наукового підґрунтя в вивченні цього питання є першочерговою задачею для підприємств, оскільки в ситуації обмежених грошових коштів та кризових явищ із джерел інвестування, закладених у стратегії, можна буде залучити кошти, що стане елементом стабільності підприємства. Успішно побудована інвестиційна стратегія дасть змогу пройти кризові часи стабільно, без вагової шкоди для підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню інвестиційної діяльності на підприємствах, формуванням ефективної інвестиційної стратегії підприємств присвячено багато наукових праць відомих вітчизняних науковців,

а саме таких як: Т. В. Майорова, Т. В. Уманець, Д. Черваньова, В. М. Гриньова, В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко, З. Є. Шершньова, О. М. Сумець, А. П. Міщенко, А. А. Пересада, В. Г. Федоренко та інші, а серед зарубіжних вчених-економістів – Г. Бірман, С. Брігхем, Л. Гітман, М. Джонка, Ф. Фішер, У. Шарп, Г. С. Шмідт.

Актуальним завданням для ефективної роботи вітчизняних підприємств, як і раніше, залишається створення умов для залучення інвестиційних ресурсів на підприємство. Аналіз праць науковців, довів, що питанню інвестиційної стратегії підприємства, як елементу фінансової стабільності недостатньо приділено уваги, малодослідженими залишаються питання щодо прийняття стратегічних рішень, в умовах сучасної кризи та воєнного стану, а це надважливі питання для промислових підприємств.

Формулювання цілей статті. Дослідження процесу формування інвестиційної стратегії підприємств промисловості та уточнення її місця і ролі як елементу стратегічної стабільності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Економіка нашої країни вступає в новий період процесу реформування, коли питання сталого економічного зростання займає ключову роль в майбутньому держави. Промисловість відіграє основну роль, тому досягнення її стабільного зростання, конкурентоспроможності, сталого розвитку є одним із найголовніших, визначальних завдань [4, с. 168].

Ключове місце у реалізації даного питання належить інвестиціям як рушійній силі, що визначає інтенсивність, спрямованість та забезпеченість діяльності підприємства.

Інвестиційна діяльність підприємства – це один із ключових векторів багатофакторної діяльності в умовах обмеженості ресурсів, кризових явищах. Від інтенсивності та ефективності інвестиційних процесів залежить успіх як окремого підприємства, так і у більш глобальному плані прибутки партнерів, підприємців певної галузі промисловості, позитивне сальдо бюджету окремого району, області, зростання суспільного багатства держави в цілому. Тобто, це є дієвий інструмент, при реалізації якого кожен суб'єкт відносин отримує свою частку вигоди від результату.

Згідно закону, інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій [10]. Але підприємство не може закривати свої поточні потреби фінансової діяльності, такі як оновлення активів, закупівля сировини, формування запасів, що змінюються через збільшення обсягів госпо-

дарських операцій, лише інвестиційною діяльністю в усіх її виявах.

Наразі стає очевидним, що на більшості підприємств існує необхідність перспективного планування інвестиційної діяльності, в фундаменті якої є методологія. Розроблене управління підприємством має бути націлене на формування максимально точних цілей інвестиційної діяльності, адаптації до стратегічних цілей підприємства, провідною метою яких є розвиток та стабільність об'єкта господарювання, пристосування до мінливих, динамічно змінюючихся умов зовнішнього інвестиційного середовища.

Найбільш дієвим інструментом у наборі керівника, що планує перспективну інвестиційну діяльність промислового підприємства в сучасних умовах трансформаційних змін, погіршення макроекономічних показників, регулювання державою ринкових процесів, погіршення інвестиційної ситуації, є інвестиційна стратегія. Оскільки, саме формування ефективної інвестиційної стратегії дозволить забезпечити поєднання довгострокових цілей підприємства і необхідних ресурсів для досягнення поставленої мети.

Інвестиційна стратегія – це система довгострокових інвестиційних цілей підприємства, орієнтованих на виконання загальної місії, підтримання відповідного фінансового рівня і знаходження найбільш дієвих шляхів її досягнення. Вона повинна займати ключове місце в питаннях стратегічного планування майбутньої діяльності підприємства, тому що в поєднанні з іншими видами окреслює майбутній розвиток підприємства.

В питаннях, які стосуються інвестиційної діяльності, стратегія є ключовим елементом на підприємстві при розробці і реалізації рішень.

При розробці інвестиційної стратегії обов'язково мають бути враховані всі пріоритетні напрямки, забезпечена фінансова стабільність підприємства, акумулювання фінансових ресурсів з метою модернізації виробництва, поліпшення фінансового стану підприємства.

Саме дослідженню теоретичних, методологічних, методичних рекомендацій щодо формування інвестиційної стратегії підприємства приділено увага багатьох вітчизняних вчених. Аналіз дослідження понятійного апарату щодо визначення інвестиційна стратегія підприємства представлено у табл. 1.

Отже, розглянувши погляди учених, очевидно, що правильно розроблена інвестиційна стратегія є дієвим інструментом, що забезпечує направленість інвестиційної діяльності підприємства і обирає напрямок розвитку.

Дослідження понятійного апарату визначення інвестиційна стратегія підприємства

Автор	Визначення
Бланк І. О. [1, с. 107]	Інвестиційна стратегія – система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, які визначені загальними завданнями його розвитку та інвестиційною ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення.
Васильєв О. В., Богдан Н. М. [2, с. 80]	Це процес формування системи цілей інвестиційної діяльності та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення з метою забезпечення подальшого розвитку на основі прогнозування умов реалізації інвестиційних задумів, врахування кон'юнктури інвестиційного ринку як у цілому, так й в окремих його сегментах.
Майорова Т. В. [5, с. 22]	Інвестиційна стратегія – це процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення на базі прогнозування умов здійснення цієї діяльності, кон'юнктури інвестиційного ринку як у цілому, так і на окремих його сегментах.
Черваньов Д. М. [8, с. 76]	Становить частину його загальної інвестиційної стратегії, яка полягає у виборі й реалізації найбільш ефективних форм здійснення реальних і фінансових інвестицій (визначення оптимальних напрямків інвестування) з метою забезпечення високих темпів розвитку підприємства і розширення економічного потенціалу його господарської діяльності.
Ястремська О. М. [9, с. 208]	Система дій щодо вибору об'єктів вкладання економічних ресурсів, їх ефективного залучення, перерозподілу і використання для досягнення цілей інвестування, що забезпечують соціально-економічний розвиток підприємства та його підрозділів на основі їх ефективного функціонування.

Аналіз дослідження понятійного апарату інвестиційна стратегія підприємства дозволив сформулювати наступне визначення інвестиційної стратегії. Інвестиційна стратегія – це довгострокова стратегія підприємства щодо ефективного залучення коштів у господарську діяльність підприємства шляхом інвестицій з урахуванням особливостей підприємства галузі та загальних тенденцій ринку з метою вибору оптимальних шляхів досягнення заданої мети господарської діяльності суб'єкта.

Розробка ефективної стратегії має ключове значення для підприємства, а отже має враховувати місію підприємства та мету.

Науковці дотримуються думки, що інвестиційну стратегію необхідно сприймати як частину загальної стратегії діяльності підприємства, що є симбіозом цілей, програми щодо втілення та їх досягнення, що прописана та інтегрована в довгострокові цілі підприємства, націлена на поліпшення ділової та фінансової активності, покращення конкурентоздатності та поєднує економічну складову з досягненням соціального поліпшення.

Інвестиційна стратегія подається як рішення на підприємстві, що має бути обґрунтовано фінансово та ресурсно забезпечене [3, с. 146].

Отже, дослідивши теоретично-наукове підґрунтя з формування інвестиційної стратегії підприємства, очевидно, що всеохоплююче розроблена з урахуванням особливостей підприємства стратегія є елементом стратегічної стабільності, оскільки саме вона є головним планом дій. Вибір

необхідно пов'язати з пошуком та аналізом різних інвестиційних рішень, що найбільше підкреслюють мету підприємства і шляхи його розвитку.

Досягнувши цього, необхідно сформулювати збалансовану інвестиційну стратегію з урахуванням ключових чинників, а саме:

- повний період діяльності підприємства;
- розвиток стратегії діяльності підприємства;
- зовнішній та внутрішній вплив стан інвестиційних ресурсів підприємства та шляхи їх розвитку;
- інвестиційна привабливість підприємства як об'єкта вкладень.

Процес дослідження та впровадження інвестиційної стратегії має включати наступні фундаментальні пункти:

- визначення строків створення інвестиційної стратегії;
- ґрунтовне дослідження загального стану зовнішнього середовища;
- утворити та сформулювати стратегічні довгострокові цілі інвестиційної діяльності;
- розробка найефективніших шляхів виконання стратегії;
- розподіл на періоди та конкретизація щодо строків впровадження;
- розробка та впровадження системи адміністративно-фінансових міроприємств з реалізації цілей підприємства щодо інвестиційної політики;
- оцінка отриманих результатів та коригування в залежності від ситуації на підприємстві.

Під час створення інвестиційної стратегії підприємства проводиться масштабна робота з

пошуку та розробки альтернативних варіантів інвестиційних рішень, найбільш вигідніших для поставлених цілей підприємства

Інвестиційна стратегія не є фіксованою назавжди, в процесі діяльності вона повинна піддаватись моніторингу та контролю і змінюватись від зовнішньої кон'юнктури та можливостей підприємств промисловості до зростання. Існування інвестиційної стратегії значно спрощує діяльність підприємства, і створює слушні умови для інвестицій та потенційних інвесторів.

На промислових підприємстві інвестиції відіграють вагомий роль. Основу інвестиційної діяльності промислового підприємства складають інвестиції у виробництво [7, с. 22]. Промислові підприємства у своїй інвестиційній діяльності мають певні особливості.

Інвестиційна діяльність, провідний тип втілення економічної політики підприємства, гарантує збільшення його господарської діяльності. Розмір інвестиційної діяльності підприємств промисловості є ключовим у вимірюванні швидкості його економічного розвитку. Інвестиційна діяльність не є самостійною частиною у діяльності підприємства, а використовується у симбіозі відносно характеру і задач операційної діяльності промислового виробництва. Величина інвестиційної діяльності підприємства має відмінну рису і трактується вагомою неоднаковістю за відокремленими періодами.

Інструменти та методи впровадження інвестиційної діяльності залежать у більшості від галузевих властивостей підприємств, тому що інвестиційна діяльність відбувається в щільному контакті з ринком фінансів (ринком капіталом та платіжних інструментів). Ризик, властивий інвестиційній діяльності промислових підприємств, зазвичай переважає рівень операційного ризику.

Прибуток від проведених інвестиційних «вкладень» утворюється із відчутним часовим відставанням, оскільки між інвестиційними витратами і часом здобуття профіциту протікає досить довгий відтінок часу, що зумовлює довгостроковість даних витрат. Під час проведення інвестиційної діяльності отримання фінансової вигоди значно змінюється у окремих періодах, в залежності від спрямованості. Отже, враховуючи особливості при інвестуванні в галузь промисловості, наступним потрібно визначити основні напрямки інвестиційної діяльності, а саме:

– нарощування грошових фондів для подальшого використання у переобладнанні та реконструкції наявного обладнання;

– вдосконалення технологічного складу капітальних вкладень, примноження в їх складі загального відсотку засобів праці;

– реформування галузевого складу капітальних вкладень;

– збільшення рівня життя населення та виконання попиту щодо промислової продукції;

– переважне забезпечення капітальними вкладеннями інноваційних напрямків науково-технологічного прогресу, що дає змогу впроваджувати зміни, дозволяючи зменшувати ресурсоємність промислового виробництва і збільшувати якість і кількість виробленої продукції;

– збільшення питомої ваги капітальних вкладень на соціальне забезпечення працівників;

– гармонійність інвестиційного циклу промислового підприємства.

Грамотний механізм керуваннями інвестиціями реалізує мотивацію і планомірне застосування дійсних можливостей підприємства у виробничій і соціальній сфері, визначає методику, принципи і направленість у прийнятті рішень [6, с. 250].

Зважене управління інвестиційною діяльністю має поєднати у собі багато сильних сторін у керівництві підприємством, щоб забезпечити сталий високий темп економічного розвитку промислового підприємства, а також розширення обсягів інвестицій шляхом галузевої, асортиментної та регіональної диверсифікації, що дасть змогу підприємству забезпечити сталу стратегічну стабільність підприємства у кризових умовах.

В сучасному світі, в цих швидкозмінюючихся умовах, інвестиційна стратегія є визначальним фактором сталого, ефективного, успішного розвитку підприємства.

Висновки. Інвестиційна стратегія повинна посідати ключове місце в загальному портфелі стратегій підприємств промисловості. На основі дослідженого матеріалу, розглянувши особливості формування інвестиційної стратегії, можна зробити висновки, що забезпечення стратегічної стабільності промислового підприємства можна досягти за рахунок створення всеохоплюючої інвестиційної стратегії із урахуванням особливостей та націленості галузі промисловості, поставлених задач та функцій.

Отже, інвестиційна стратегія дає чудову можливість підприємству пристосуватись до майбутніх змін та можливих криз, що дає додаткову перевагу у стратегічній стабільності підприємства. Ефективне впровадження інвестиційної стратегії щільно поєднане з об'єктом інвестицій та оптимізацією ознак ризику та прибутковості, має стати темою подальшого дослідження.

Список літератури:

1. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент : навчальний курс / за ред. І. А. Бланк. Київ : Ніка-Центр, 2001. 448 с.
2. Васильєв О.В. Конспект лекцій з дисципліни «Інвестування» (для студентів 4 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 0501 «Економіка і підприємництво», спеціальностей «Економіка підприємства» та «Облік і аудит») : підручник / за ред. О.В. Васильєв, Н.М. Богдан. Харків : ХНАМГ, 2010. 96 с.
3. Довгаль Л. В. Стратегія інвестиційної діяльності підприємства. *Управління розвитком* : праці II між-нар. наук. конф., м. Київ, 11-13 листопада 2012 р. Київ, 2012. С. 145–147.
4. Ляхович Л.А. Інвестиційна стратегія підприємства в кризових умовах господарювання. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки»*. 2015. № 5. С. 167–170.
5. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : навчальний посібник / за ред. Т.В. Майорової. Київ : ЦУЛ, 2003. 376 с.
6. Савчук Л.М., Череп А.В. Теорія та методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії розвитку суб'єктів національного господарства : монографія / за ред. Л.М. Савчук, А.В. Череп. Дніпро : Журфонд, 2019. 420 с.
7. Войнаренко М.П., Єпіфанов І.Ю. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств : монографія / М.П. Войнаренко, І.Ю. Єпіфанова. Вінниця : ВНТУ, 2011. 188 с.
8. Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємства / за ред. Д. М. Черваньов. Київ : Знання-Прес, 2003. 622 с.
9. Ястремська О.М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади : монографія / О.М. Ястремська. Харків : ВДІНЖЕК, 2014. 488 с.
10. Закон України «Про інвестиційну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 27.08.2022).

References:

1. Blank I.A. (2001) *Investytsiyyny menedzhment: navchalnyy kurs* [Investment management: training course]. Kyiv: Nika-Tsentr-Media. (in Ukrainian)
2. Vasyly'yev O.V. (2010) *Konspekt lektsiy z dystsypliny «Investuvannya» (dlya studentiv 4 kursu zaочноyи formy navchannya napryamu pidhotovky 0501 «Ekonomika i pidpryyemnytstvo», spetsialnostey «Ekonomika pidpryyemstva» ta «Oblik i audyt»): pidruchnyk* [Synopsis of lectures on the discipline “Investment” (for students of the 4th year of the correspondence form of study in the field of training 0501 “Economics and entrepreneurship”, specialties “Economics of the enterprise” and “Accounting and audit”): textbook]. Kharkiv: KNAMG-Media. (in Ukrainian)
3. Dovhal' L.V. (2012) *Stratehiya investytsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstva* [Strategy of investment activities of the enterprise]. *Development management of the II international scientific conference (Ukraine, Kyiv. November 11-13, 2012)*. Kyiv: Svitanok, pp. 145–147.
4. Lyakhovych L.A. (2015) *Investytsiyна stratehiya pidpryyemstva v kryzovykh umovakh hospodaryuvannya* [Investment strategy of the enterprise in crisis economic conditions]. *All-Ukrainian scientific and industrial journal “Sustainable Development of the Economy*, vol. 5, pp. 167–170.
5. Mayorova T.V. (2003) *Investytsiyна diyalnist: navchalnyy posibnyk* [Investment activity: a study guide]. Kyiv: TSUL-Media. (in Ukrainian)
6. Savchuk L.M., Cherep A.V. (2019) *Teoriya ta metodolohiya formuvannya investytsiyно-finansovoyi stratehiyi rozvytku sub'yektiv natsional'noho gospodarstva: monohrafiya* [Theory and methodology of formation of investment and financial strategy for the development of subjects of the national economy: monograph]. Dnipro: Zhurfond. (in Ukrainian)
7. Voynarenko M.P., Yepifanov I.Yu. (2011) *Upravlinnya investytsiynoy diyalnistyu promyslovykh pidpryyemstv: monohrafiya* [Management of investment activities of industrial enterprises: monograph]. Vinnytsia: VNTU-media, 188 p. (in Ukrainian)
8. Chervanov D.M. (2003) *Menedzhment investytsiynoyi diyalnosti pidpryyemstva* [Management of investment activity of the enterprise]. Kyiv: Znanya-Pres, 622 p. (in Ukrainian)
9. Yastrems'ka O.M. (2014) *Investytsiyна diyalnist promyslovykh pidpryyemstv: metodolohichni ta metodychni zasady: monohrafiya* [Investytsiyна diyal'nist' promyslovykh pidpryyemstv: metodolohichni ta metodychni zasady: monohrafiya]. Kharkiv: VDINZhEK-Pres, 488 p. (in Ukrainian)
10. *Zakon Ukrainy «Pro investytsiyну diyalnist'»* [Law of Ukraine “On Investment Activity”]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (accessed 27 August 2022).

INVESTMENT ACTIVITIES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES AS AN ELEMENT OF STRATEGIC STABILITY

Today, our country is in difficult financial conditions, we can call it crisis, which provoked by coronavirus and hostilities. Industry enterprises are the driving force of the economy and constitutes a large percentage of it, providing stability and high profits for the state budget, which is necessary to the national economy now. Therefore, in order to ensure the stable, uninterrupted work of industrial enterprises in crisis situations, in conditions of limited resources, to enable enterprises to modernize their equipment, maintain the continuity of operational processes, stimulate innovative developments, the enterprise needs to attract additional financial benefits, which are best realized in the form of investments, which allows benefit from them in the future. A comprehensive, multi-faceted, investment strategy must be developed and implemented in order to be able to best attract investment and make the most of it. The article raises the issue of development of investment activity of an industrial enterprise and its introduction as an element of strategic stability, taking into account the peculiarities of the industry. The scientific and methodological basis, works and opinions of scientists have been investigated and considered, and an alternative definition of the concept of «investment strategy» is formed. The development of industry enterprises is extremely dependent on the investment attracted, because they are a building raw material and an element of strategic stability. The main factors that have a significant impact on the process of creating and implementing it at the enterprise have been developed to create a competitive investment strategy. The main directions of investment activity at industrial enterprises, which should provide the enterprise with strategic stability and continuous work in the future have been developed too. Currently, the formation of an investment strategy at enterprises is limited, and has many obstacles on its way to implementation, both at the state level and because of incompetence on the ground. But it allows the enterprise to become stronger and more independent of external conditions. In the future, with the development of the investment market of Ukraine, and its integration into a more developed European economy, this issue will become new features and colours.

Key words: investment strategy, industrial enterprises, strategic stability, efficiency, financial security.